

geschiedt zijn rechtelijk in de ook, dat de en toelaten en om de verant- re machten en s hun eed voor waar priester- appij heeft ge- der Hervorming e aan den lijve

er hogere kwam het uit a later die van che K. O. 1559) k zal over an- dienen, geen e heerschappij oor insluipende onkelijke ont- de bepaling: tenzij met n het volgende Nchtans staan recht toe over ezelve dat van- et tegens haar gesach". (Loh- Men wilde zaken de

onrechtmatige nking der Ge- het synodale nen aanvoeren es. (1888), dat gh. Toen werd ngel levens- en. Daartegen vadersen", zoo n twee jaren en last langer een nieuwe

nder, dat ooren, nu Gerefor- ken wordt n de amb- k. deze richting, Dr M. Bouw- dt: „De meer- lagere macht, le Kerkeraad”.

angstwekkend t van het Pan- ordingen. „De d dit oogenblik t na Sedan en staan hadden, gen. Veste na slag in eigen profeteert de izen volkomen

alleen redding een op afweer ngs theologie, endom en mo- d brengen. En n wetenschap „terrein” toe- len.

treffend bleek, ligger weg in- scheidt Israël t leven zelf isme. Christus venskring, t overwinning nd. En ook in terugtrekken

In dien eigen en aldus niet levensfeit de worsteling, zen strijd, dat r van de ver- oeten met een kken; binnen i ontwikkelen; eenschap i kunnen voor it is de eenige verd toegepast,

eging kan al- ven met hoop

Kortet; de meerdere vergadering heeft een hogere macht dan de Kerkeraad.

Opzettelijk wordt hier het woord „meerdere” in de uitdrukking „meerdere vergaderingen” in tegenstelling met wat wij altijd geleerd hebben (n.l. vergaderingen van meerdere gelijke kerken) gelijk gesteld met „hogere”. Volgens deze stelling staat dus de plaatselijke kerk met haar kerkeraad onder een drievoudige hogere macht, aan wier bevelen zij zou hebben te gehoorzamen.

Het zou ons te ver voeren, om de meening van Voetius hier na te speuren. We weten, dat daarover verschil bestaat, en herinneren aan het reeds aangehaalde woord van Da Joh. Jansen: „Men moet bij dezen grooten canonicus er goed op letten tegen wie hij strijdt: tegen Rome of tegen de Independenten. Opereert hij tegen de Independenten, dan verdedigt hij het beslissend en bindend karakter der synoden”. Lohman en Rutgers (Rechtsbevoegdheid) oordeelen anders over Voetius dan Dr M. Bouwman. Tegenover Dr H. G. Klein, die op grond van uitspraken van Voetius verdedigde, dat de classis tegenover de doeleantie mocht doen wat des kerkeraads was, zeggen zij: „Alsof de tegenwoordige aldus genoemde uitspraken van classicale besturen zoo ongeveer hetzelfde waren als Voetius bedoelde! En alsof Voetius daar niet juist opkwam tegen zulke, het recht en de vrijheid der plaatselijke kerken krenkende handelingen! Wat zou Voetius zelf daarvan gezegd hebben, hij, die zulk een aartsvijand was van alle hiërarchie”.

Het is bekend, dat Voetius zelf voor independentist uitgesproken werd. Men kan zich echter voor deze hogere machten boven de plaatselijke kerk op Gods Woord niet beroepen. Dit geeft er geen aanwijzingen voor. Het gezag der apostelen eischt deze hogere macht niet. Ook het apostelconvent (Hand. 15) niet. Wel ligt in het samenroepen van dit convent een aanwijzing des Heiligen Geestes voor het kerkverband.

Gaarne erkennen we, dat de vergadering vermeld in Hand. 15 niet een convent van louter apostelen was, en dat het verordenden van dogmata voor de kerken veel meer beteekende dan een advies. Ook dat het convent had te bevelen in Christus' Naam. Dit laatste deden wel de apostelen, maar niet rechtstreeks de kerkelijke vergaderingen van heden. Dit is juist het punt van verschil. Maar al geven we gaarne toe, dat het apostelconvent over de kerken mocht gebieden, dan blijft nog het feit, dat een beroep op deze eerste synode voor het geval waarover wij spreken geen zin heeft, omdat het daar niet gegaan heeft over de vraag, of de meerdere vergadering eigenmachtig mag ingrijpen in de plaatselijke kerk door ambtsdragers af te zetten.

Maar immers het gezag der apostelen was tijdelijk en buitengewoon. Voor hun macht is in de plaats gebleven, niet de meerdere vergadering, maar de macht van het geschreven Woord, hetwelk de macht van Christus is.

Dus de dienst des Woords in de plaatselijke kerk door het ambt op gezag van het Woord, dat nog altijd bindt en ontbindt, zoodat wat het Woord uitspreekt, ook in den hemel gebonden of ontbonden is.

Maar het gezag van de meerdere vergaderingen draagt

op goed gevolg worden overgesteld... Aldus eerst krijgt ge weer een eigen basis van operatie, en ontstaat er een realiteit, die reeds als zoodanig invloed op uw omgeving uitoefent.”

Dit stelsel vraagt wel velerlei offer. „Het dwingt u te breken met veel, dat u aantrok. Het snijdt den vaak boelenden omgang met nobeler Heidenen voor u af. Er moet kras voor betaald worden. En ook, wat nog zwaarder weegt, het berokkent u zoo ge cordaat zijt, allerlei familie-ongelegenheid, en bemoeilijkt zeer het vinden van een levenspositie voor uzelf en voor uw kinderen. Maar met de Schrift voor mij, zeg ik, dit offer moet gebracht.”

Juist deze passage is zeer verhelderend. Hieruit blijkt, dat het isolement inderdaad ook de menschen betreft. Neen — nog eens — niet uit wereldverachting, niet uit ressentiment, maar gedrongen door de ijeren consequentie van een beginsel, dat heel het leven omspant en werkelijk, van harte, is aanvaard en dus alle levensdaden beheerscht.

Toch mag deze wijze van doen allerminst van exclusivisme worden beticht. „Daaraan staat schuldig wie eigendunkelijk een valsche grens trekt, en alzoo scheidt wat bijeen hoort. Maar nooit zal dit verwijt het door mij aanbevolen stelsel treffen, omdat juist waar de grens door uw diepste levensovertuiging bepaald wordt, het loketsysteem geoordeeld ligt en alle scheidsdaden beheerscht.”

Ook met het lichtschuw zich opsluiten in eigen kring heeft Kuypers stelsel niets gemeen. „Den Calvinist kon het Doopersche schuilen „met een boekje in een hoekje” nimmer bekoren. Bovendien het wonen in eigen huis sluit een uitgaan op alle pad des levens, in het minst niet buiten.”

Met grooten nadruk betoogt Dr Kuypers verder, dat deze levenskring zijn grondslag vindt in de wedergeboorte en zijn wet in het Woord Gods, dat alleen door het geloof kan worden erkend en dan gansch het leven beheerscht.

Samenvattend teekent Dr Kuypers zijn bedoelen kort als volgt: „De strekking van het stelsel, dat ik bepleit, doorziet ge dus. Een eigen levenskring op den grondslag der Palingenesie (= wedergeboorte — C. V.), en een eigen levensbeschouwing, dank zij het licht, dat de Heilige Geest op den kandelaaier der Schriftuur ontsteekt. Allerminst dus een lijdelijke groep van vrome mystieken, maar een eigen beginsel

een geheel ander karakter. Dat is ordenend. Daar treden de ambtsdragers niet op in de uitoefening van het ambt, dat ze in de plaatselijke kerk hebben.

Het is het gezag van het Woord, dat tucht oefent in de plaatselijke kerk, over de leden der kerk en ook over de ambtsdragers. Maar dit gezag kan nooit overgaan op een vergadering, buiten de plaatselijke kerk, al is zij daar vertegenwoordigd, die een ordenende macht heeft en voor elke samenkomst nieuw samengesteld wordt uit afgevaardigden door elke plaatselijke kerk zelfstandig gestuurd.

In de plaatselijke kerk wordt de tucht geëfend. Daar brandt het vuur. Daar liggen de ambtsdragers door hun eed aan Christus vast. Maar geen synodale macht heeft het ambt te bevelen, of eigenmachtig in de plaats van de ambtsdragers heerschend en bevelend in de gemeente in te grijpen en op te treden. Ik zeg eigenmachtig. Het is natuurlijk niet uitgesloten, dat de plaatselijke kerk in geval van nood of eigen onmacht, de hulp van de meerdere vergadering inroept. Hoeveer de synode in uitzonderingsgevallen mag gaan, is moeilijk uit te maken. Dan is het geen hogere, maar een te hulp geroepene en dienende macht, die uitgaat van de macht en het vermaantrecht, dat de meerdere vergadering heeft tegenover de plaatselijke kerk als geheel, en dat voortvloeit uit het kerkverband of uit het onderling aceoord.

Dit toch is het punt waar alles op aan komt: Mag de synode eigenmachtig ingrijpen in de zaken van de plaatselijke kerk?

Mag de synode eigenmachtig tucht oefenen over het ambt en over de gemeentelieden?

Mag de synode eigenmachtig ambtsdragers afzetten?

En op deze vragen kan het antwoord niet anders luiden dan: Neen!

J. S. POST.

OPVOEDING EN ONDERWIS

„Onderwijsvernieuwing”.

Van alle kanten klinkt weer de roep om onderwijsvernieuwing. Men ziet zich namelijk in menig opzicht teleurgesteld. De verwachtingen waren zoo hoog gespannen. Men had veel aan het onderwijs ten koste gelegd: mooie scholen gebouwd, de beste leermiddelen aangeschaft, de leerstof nog al wat uitgebreid. En nu viel de oogst van kennis bij de jeugd toch nog tegen. In een vroegere periode had men van de school ook heel wat verwacht in betrekking tot de zedelijke vorming. 't Was toch uitgesproken, dat men gerust scholen kon bouwen: men kon het geld daarvoor wel aan de gevangenis besparen. De mensch met een goed ontwikkeld verstand zou zoo goed eigen belangen en die van den naaste inzien, dat straf en rechtsvervolg overbodig zouden worden.

ook voor onze hogere kennis; uit dit beginsel een eigen overtuiging de toepassing gezocht op al het rijke volle leven...”

Dit alles betoogend sluit Dr Kuypers zich bewust aan bij Groen van Prinsterer. En hij trekt diens lijn verder door. Men hoore: „In 't isolement uw kracht” was de gulden spreuk, even kort als kernachtig, die onze eenige Groen van Prinsterer, eer hij wegstierf, aan de „Jesus de Calvin” tot lijfspreuk vermaakte. Van zijn dankbaren leerling hebt ge in dit uur voor dit zinrijk devies het zakelijk pleidooi beluisterd. Moge die zinspreuk er voor uw besef door gewonnen hebben aan betekenis, aan bekoring en aan overtuigende kracht”.

▼

De volle betekenis van deze woorden, de Kuypersiaansche interpretatie ervan, is weer alleen te zien uit de levenspraktijk en den levensstrijd van Kuypers zelf. Daarin geeft hij den authentieken uitleg en toepassing van deze gedachten.

En wat zien we dan?

Er zou — zonder overdrijving zij het gezegd — een boek over te schrijven zijn.

We zien h.v. een Dr Kuypers, die breekt, radicaal, met heel de moderne orthodoxie zijner dagen. Met Oosterzeelannen en Gunningianen; met mannen van Bronsveld en Van Toorenbergen; met de irenischen en ethischen van allerlei gading.

Kuypers sticht na die breuk, en dank zij die breuk, een Gereformeerde Universiteit, tegenover alle bestaande.

Na de mishukte kerkelijke actie der zeventiger jaren onderwijst Kuypers de zijnen jarenlang in de Geref. Theologie en het Geref. Kerkrecht en leidt hen dan tot de reformatie der Kerken. En de Gereformeerde Kerken komen te staan tegenover de „Synodale Genootschapskerk”.

Bij doorgaande toepassing der antirevolutionaire beginselen komt het conflict met De Savornin Lohman en de Anti-rev. partij komt te staan t.o. andere, die later de Chr.-Hist. Unie zullen vormen.

In den boezem der Vrije Universiteit ontstaat een geschil, dat volgens Dr Kuypers de diepste beginselen raakte. Wat zijn Gereformeerde beginselen — hoe worden ze gevonden, gekend, toegepast? Het Seinpost-

5) „De verflauwing der grenzen”, p. 45 v.v. Ook voor de vooraangaande citaten.

En nog verdenk ik er heel wat menschen van, dat ook zij nu nog te veel van de school verwachten. Zij meenen maar, dat alles wat we de kinderen daar meegeven of trachten mee te geven, ook wordt meegenomen en bewaard. Maar daar staat niets van in. Ze laten eenvoudig vallen, wat ze niet kunnen dragen. Dat doen wij ouderen toch ook. Onnoodigen ballast slepen we toch niet mee door het leven.

Ook ben ik van meening, dat op de School met den Bijbel de klacht over teleurstelling wat de resultaten van het onderwijs betreft, niet zoo groot zijn. Dat staat, dunkt mij, in verband met onze andere doelstelling. De materiële kennis wordt door ons niet geminacht of verwaarloosd, maar is ons toch niet het een en het al. Ook al zijn de kinderen wat van de leerstof vergeten, b.v. wat jaartallen, dan is daarmee de vrucht van het geschiedenisonderwijs niet weg; neen, de kinderen houden wel vast, welke beschouwing door den onderwijzer mede naar voren werd gebracht. Het onderwijs behoefde niet gehouden te worden in de neutrale sfeer. De kinderen hebben leeren zien, dat Gods hand de draden der historie houdt en het leeft vol bewondering mee met de mannen, die goed en bloed veel hadden voor de vrijheid van godsdienst.

Zoo kunnen er heel wat details vergeten worden, zonder dat wij constateeren, dat het onderwijs vruchteloos geweest is. De kennis is ons niet het één en het al, hoe belangrijk wij ze ook schatten. Daarom tellen we ook nauwkeurig met de kinderen het aantal van de meeldraden van de plant, maar wij vinden niet noodig, dat ze die getallen onthouden. Neen, de wijsheid van den Grooten Werkmeester hebben ze leeren zien en die blijft hun bij en, merkwaardig genoeg, blijven in verband daarmee ook nog wel wat bijzonderheden in het geheugen hangen. Waar men van alle zijden gezocht heeft naar een vast aangeesloten geheel van kennis, naar een middelpunt, waaromheen al het andere gegroepeerd ligt, daar hebben wij in onze scholen dat op de meest natuurlijke wijze, als we als doel van alle onderwijs stellen, dat het kind zijn Schepper moet leeren kennen. En als we dan de heerlijke overeenstemming zien tusschen wat de Heilige Schrift ons geeft en wat het boek der Natuur ons predikt, dan kunnen we onzen kinderen iets geven, waar ze hun leven lang vat aan hebben.

Hiermee is allerminst uitgedrukt, dat er bij ons geen mogelijkheid van verbetering ondersteld wordt. Integendeel, de Schrift houdt ons voor, dat men den jongen de eerste beginselen zal leeren „naar den eisch zijns wegs”. En rusteloos behooren we daarom te zoeken naar de beste methodes, naar de meest geschikte stof voor de bepaalde leeftijden van de kinderen. En als de roep uitgaat voor onderwijshervorming, dan leggen wij ook ons oor te luisteren en dan willen we graag ons woord mee spreken.

Want daar komt nog iets bij. Als zoo algemeen

conflict is het gevolg en Prof. De Savornin Lohman bedankt als Hoogleraar.

Zoo kunnen we voortgaan. Isolement, al verder isolement. Isolement door meedoogenloos de beginselen te handhaven. Isolement door iedere hand af te slaan, die alleen bij verwatering der beginselen kan worden gegrepen of vastgehouden. Wat heeft Kuypers geworsteld om de streng Geref. School t.o. de algemeen christelijke? Wat trok hij de lijnen scherp en weigerde mee te doen aan allerlei congres en herdenking. Het zou leerzaam zijn, dat alles in bijzonderheden te teekenen. Misschien gebeurt het nog wel eens.

Juist in dat fel handhaven van het beginsel in de praktijk van het leven, in de wereld van allerlei organisatie en allerlei actie en beweging was Kuypers veel en veel resoluter dan zijn volgelingen van vandaag.

En ook in dat opzicht moeten we naar Kuypers terug, om onzes levens wil. Geen compromis. Geen verflauwing der grenzen. Geen vermenging van ijzer en leem. Geen samenwerking, die de propaganda van anti-gereformeerde gedachten dient.

Neen, door dit isolement wordt de universaliteit van het Calvinisme niet geschonden of vernietigd. Universaliteit is geen breedte-begrip: zooveel mogelijk menschen; zoo vër mogelijk doorgevoerde synthese; zoo breed mogelijke samenwerking.

Het Calvinisme is daarom universeel, omdat het den wortel van het leven raakt. Omdat het over ieder stuk van het menschenleven een eigen woord heeft te spreken; aan het menschenleven een totale nieuwe structuur en een totaal ander aspect geeft.

En daarom: als we werkelijk Kuypers willen volgen, dan zullen we dit zijn isolement moeten aanvaarden. Vasthouden der beginselen — ondanks alles.

Samenwerking — ja, maar zonder eenig compromis. Anti-these — scherp en consequent.

En achter dat alles: leven uit het geloof, positief zijn; gehoorzaam zijn; Schriftgetrouw zijn, leven in stijl.

Dit alleen kan maken, dat het isolement goed is.

Ieder isolement om het isolement is goddeloos.

Maar het isolement, dat één is met het leven uit het geloof, dat aan het leven uit het geloof verbonden is, dat is van God gewild!

En dit isolement is „kenmerk” des geloofs!

H.

C. V.